

Yhdenvertaisuus ja tasa- arvosuunnitelma

Hiukkavaaratalo
2022-2025

Johdanto

- Oulun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman ja esiopetuksen opetussuunnitelman mukaan yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ovat olennainen osa varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen arvopohjaa ja toimintakulttuuria: Yhteisön jäsenet tulevat kohdatuiksi ja kohdelluiksi yhdenvertaisina riippumatta henkilöön liittyvistä tekijöistä. Yhdenvertaisuus ei merkitse samanlaisuutta. Toimintakulttuurin kehittämisen kannalta on tärkeää, että yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa koskevista asenteista keskustellaan työyhteisössä. Lisäksi tulee pohtia, miten esimerkiksi kieleen, etnisyyteen, katsomukseen, uskuntoon, vammaisuuteen, sukupuoleen ja sen moninaisuuteen liittyvät asenteet näkyvät puheissa, eleissä, teoissa ja toimintatavoissa. Vuorovaikutuksen ja kielenkäytön mallit sekä tavat toimia stereotyyppisten oletusten mukaisesti välittyvät lapsille. Varhaiskasvatus ja esiopetus on sukupuolisensitiivistä. Henkilöstö tiedostaa omia ennakko-odotuksiaan ja rohkaisee lapsia tekemään valintoja ilman sukupuoleen tai muihin henkilöön liittyviin seikkoihin sidottuja stereotyyppisiä rooleja ja ennakko-odotuksia. Henkilöstö tunnistaa lasten keskinäisten kohtaamisten eriarvoistavia piirteitä sekä puuttuu niihin hienotunteisesti ja johdonmukaisesti. Myönteisellä ja kannustavalla vuorovaikutuksella tuetaan lapsen oman identiteetin ja itsetunnon kehitystä.” (Oulun kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelma)
-

- Yhdenvertaisuus-lain mukaan yhdenvertaisuudella tarkoitetaan sitä, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta heidän sukupuolestaan, iästään, etnisestä tai kansallisesta alkuperästään, kansalaisuudestaan, kielestään, uskonnostaan ja vakaumuksestaan, mielipiteestään, vammastaan, terveydentilastaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan tai muusta henkilöön liittyvästä syystä.
 - Oikeudenmukaisessa yhteiskunnassa henkilöön liittyvät tekijät, kuten syntyperä tai ihonväri, eivät saisi vaikuttaa ihmisten mahdollisuuksiin päästä koulutukseen, saada työtä ja erilaisia palveluja - perusoikeudet kuuluvat kaikille. Tasa-arvo-lain tarkoituksena estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa sekä parantaa naisten asemaa. Lain tarkoituksena on myös estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä.
 - Tässä toiminnallisessa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa kuvataan Hiukkavaaratalon tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisen nykytilaa sekä asetetaan kehittämiskohteita sekä niille toimenpiteitä lukuvuosille 2022-2025
-

- ”Oulun sivistys- ja kulttuuripalveluiden toiminnassa yhteinen lähtökohta on lasten ja nuorten yhdenvertaisuus ja tasa-arvo. Tasavertaisuuden periaatteet ovat tärkeitä kaikkien lapsi- ja nuorisoryhmien toiminnassa. Jokaiselle kouluyhteisön jäsenelle tulee tarjota yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua koulun toimintaan ja edistää elämäänsä. Oppiva yhteisö mahdollistaa osallisuuden ja aidot vaikutusmahdollisuudet. Yhdenvertaisuutta edistämällä voidaan ehkäistä syrjintää, lisätä ymmärrystä moninaisuutta kohtaan ja ennen kaikkea lisätä kaikkien kouluyhteisön jäsenten hyvinvointia.” (Oulun kaupungin opetussuunnitelma, luku 4)
-

1. Nykytilan kartoitus ja arvio

- Hiukkavaaratalo on sitoutunut tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöhön pitkäjänteisesti.
 - Henkilökuntaa koulutetaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöhön.
 - Kiusaamisen ja syrjinnänvastainen työ on osa Hiukkavaaratalon tasa-arvo ja yhdenvertaisuustyötä.
 - Hiukkavaaran koulussa toteutetaan lukuvuosittain KiVa-koulu kysely.
 - Huhtikuussa 2022 on toteutettu myös Hyvinvointikysely koulun oppilaille, henkilökunnalle sekä oppilaiden huoltajille.
 - Hiukkavaaratalossa on otettu aktiiviseen käyttöön esi- ja perusopetuksessa Turvallinen Oulu-hankkeen tuottama *Turvataito- ja kehotunnekasvatuksen materiaali*.
 - Lisäksi käytössä on muita tunnekasvatuksen materiaaleja (esim. varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa Piki-toimintamalli, Fanni-tunnetaitosarja.)
-

Nykytilan kartoitus

- Nykytilan kartoitus suoritetaan keväällä 2022
 - Kartoituksen pohjana käytämme Rauhankasvatusinstituutin *Tasa-arvokompassia* (Rauhankasvatusinstituutti, 2020.)
 - Keskitymme tasa-arvokompassin osa-alueisiin:
 - Pedagoginen toiminta
 - Tilat ja ympäristö
 - Asenteet ja vuorovaikutus
 - Lukuvuonna 2022 nykytilan kartoitukseen osallistuvat Hiukkavaaratalon esiopetusryhmät sekä perusopetuksen ryhmät (1-9lk).
 - Kartoitus toteutetaan lasten ikätaso huomioiden.
-

Kartoituksen alussa esi- ja perusopetusryhmissä pidetään **alustus**, joka johdattelee lapsia pohtimaan tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta valikoiduissa osa-alueissa.

- **Esi- ja alkuopetusryhmät** keskittyvät kartoittamaan toiminnallisesti Hiukkavaaratalon tiloja ja ympäristöä turvallisuusnäkökulmasta:
 - Lapset saavat vuorollaan laittaa esiopetuksen/pesien tiloihin värilappuja merkeiksi siitä, kokevatko he tilan esi m. turvalliseksi, jännittäväksi vai pelottavaksi (vihreä, keltainen, punainen)
-

- **Perusopetuksen 3.-4. -luokkalaiset** voivat suorittaa tilakartoituksen toiminnallisesti esi- ja alkuopetusryhmien tapaan tai merkitä symbolein Hiukkavaaratalon pohjakuvaan, millaisena he kokevat tilat:
 - Turvallinen, jännittävä, pelottava jne.
 - Yhdessä voidaan pohtia yhdenvertaisuutta tilojen käytössä: Pääsevätkö kaikki kaikkiin tiloihin? Saavatko kaikki käyttää kaikkia tiloja?
 - **Perusopetuksen 5.-9.-luokkalaiset** suorittavat kartoituksen Forms-kyselyn muodossa. Kyselyssä keskitytään Hiukkavaaratalon pedagogiseen toimintaan, tiloihin ja ympäristöön sekä asenteisiin ja vuorovaikutukseen yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon näkökulmista.
-

Kartoituksen tuloksia

- **Esi- ja alkuopetuksen tekemässä turvallisuuskartoituksessa** tuli ilmi että oppilaat pitävät **turvallisena tuttuja paikkoja**, joissa he ovat usein: omia istumapaikkoja ja omia opetustiloja. **Jännittävinä tai pelottavana koettiin paikat, joissa on paljon oppilaita kerrallaan ja syntyy ruuhkaa tai melua** (kenkäeteiset, portaikot, pukuhuoneet ja ruokala). Myös vessat koettiin jännittävänä, muun muassa liiketunnistimilla toimivien valojen ja lukkojen taakse jäämisen pelon vuoksi.
 - 3.-4.- luokat eivät ehtineet suorittaa kartoitusta
-

- **5.-9.-luokkalaisten kyselykartoituksessa** kävi ilmi, että suurin osa vastanneista (51 vastaajaa) tulee mielellään kouluun (77%) ja kokee olonsa turvalliseksi koulussa (92%).
 - 85% vastanneista koki, että koulumme on tasa-arvoinen. Oppilaat kokivat, että opetushenkilöstö kohtelee heitä tasa-arvoisesti sukupuolesta riippumatta.
 - Toivottiin, että "**tytöttely ja pojittelu**" lopetettaisiin.
-

- Suurin osa vastaajista (94%) koki, että koulussamme kaikki saavat yhdenvertaiset mahdollisuudet opiskeluun sekä yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua yhteisiin asioihin (86%).
 - *"Yhdenvertaisessa koulussa kaikki ovat yhdenvertaisia eikä kukaan ole parempi kuin toinen."*
 - 88% vastaajista koki, että koulumme toimii aktiivisesti kiusaamisen, häirinnän ja syrjinnän ehkäisemiseksi.
 - Kysyttäessä, miten koulussamme voitaisiin parantaa kiusaamisen, häirinnän ja syrjinnän ehkäisemistä, useammassa vastauksessa toivottiin, että **kiusaamisesta puhuttaisiin enemmän ja sen vaikutuksia nostettaisiin enemmän esiin opetuksessa. Myös ihmisten moninaisuus** (marginalisoidut ryhmät, seksuaalivähemmistöt) voisi näkyä opetuksen sisällöissä enemmän. Toivottiin myös eri maiden ruokia tarjolle kouluruokalaan.
-

3. Toiminnan arviointi

- Vuosittain: Kehittämiskohteiden tarkistaminen ja läpikäynti jokaisen lukuvuoden lopussa. Hyvinvointivastaava yhdessä Hyvinvointi -tiimin ja esiopettajien kanssa arvioi sekä tarvittaessa kommentoi ja muokkaa kehittämiskohteita.
- 3 vuoden välein: Kartoitus oppilaille kolmen vuoden sykleissä.

2. Yksikön kehittämiskohteet

Kartoituksesta valikoitui seuraavat kehittämiskohteet:

1. Tehostetaan porrastamista ahtaiksi ja ruuhkaisiksi koetuissa paikoissa (eteiset, portaat, pukuhuoneet, ruokala).
2. Kiinnitetään huomiota äänentason meluisiksi koetuissa tiloissa. Hyödynnetään olemassa olevia käytänteitä (esim. aikuiset ruokailevat lasten kanssa ruokalassa, hiljaiset siirtymät) tehokkaammin ja systemaattisemmin koko talossa.
3. Pidetään yllä keskustelua henkilökunnan kesken tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta sekä moninaisuudesta, esimerkiksi alustuksen muodossa kerran lukuvuodessa opekokouksessa tai päiväkodin pedatunneilla. Ehdotetaan, että hankitaan materiaalia ja/tai koulutusta henkilökunnalle aiheesta.
4. Kiusaamisesta puhutaan systemaattisesti lapsi- ja opetusryhmissä. Hyödynnetään aktiivisesti KiVa-ohjelmaa ja tunnetaitomateriaaleja.

Lähteet

- Rauhankasvatusinstituutti, 2020, Tasa-arvokompassi – Työkalu tasa-arvo- ja Yhdenvertaisuustyöhön varhaiskasvatuksessa.

